

ECZACILIKTA YENİDEN YAPILANMA

Ecz.Ahmet Reha KARACA (*)

Yeniden yapılanma veya siyasal terminolojimizde kullanılan şekli ile "transfor-masyon" son yıllarda en çok kullanılan kelimelerin başında yer almaktadır. Gerçekten de başta Sovyetler Birliği ve diğer bazı Sosyalist ülkeler ekonomik ve siyasal yapılarını yeniden düzenlerken, sistemleri farklı pek çok ülkede de ekonomik, siyasal ve sosyal yapılanmada değişiklikler gözlenmektedir. Nitekim bu kavram bizim ülkemizde de yerini bulmuş ve Başbakan Sayın Özal bir basın toplantısında Türkiye'nin bir transfor-masyon (değişim) içinde olduğunu söylemiştir.

Doğaldır ki gelişen teknolojik ve bilimsel süreç belirli bir zaman sonra tüm sis-temleri yeniden gözden geçirmeye, tıkanıklıkları aşmaya ve çözüm yolları bulmaya zorlamaktadır. Dünya'daki önemli değişikliklerin temeli bu olsa gerekir.

Konunun eczacılık alanındaki yansımalarına bakacak olursak eczacılığın akademik anlamda varoluşu olan 1839 dan bu yana ilk değişikliğin ve yeniden yapılanmasının 1950 li yıllarda ilacın sanayi ürünü haline gelmesi ve Türk Eczacıları Birliğinin kuruluşu olduğunu görürüz. Bu yapılanmanın 1970'li yılların ikinci yarısına kadar sürdüğünü söyleyebiliriz. O yıllarda pek çoğumuzun çok iyi bildiği ilaç yokluk-ları, eczanelere dayatılan ödeme biçimleri, kısacası eczacının ekonomik dar boğaza itilmesi mevcut ilaç sistemini yeniden gözden geçirme gereğini doğurmuştur. Bunun sonucunda da yeni bir yapılanmanın gereği fikri ortaya çıkmıştır. Eczacılık mesleğinde 1978 lerde ilk olarak Eczacı Kooperatifleri ile başlayan ve günümüze kadar hala süren ikinci yapılanmada neler olduğunu şöyle sıralayabiliriz.

1978 yılından başlamak üzere pek çok bölgemizde Eczacı Kooperatifleri kurul-ması fikri oluşmaya başlamış ve aynı yıl Manisa, İzmir, Bursa, Ankara, Eskişehir Eczacı Kooperatifleri hayata geçmiştir. Bugün ülke çapında faal 18 adet eczacı kooperatifi yaklaşık 2500 eczacıyı (%22) bünyesinde toplamakta ve üyelerine ekonomik çıkar sağlamanın yanısıra, ilaç dağıtımını piyasasında da bir denge unsuru olarak ticari depoların düşük iskonto uygulamalarını da engelleyerek üyesi olan ve olmayan tüm meslektaşlarına da yardımcı olmaktadırlar. Eczacı Kooperatiflerimiz ŞUBAT 1989 da yasal işlemlerini tamamlayarak "Tüm Eczacılar Üretim, Temin, Dağıtım Kooperatifleri Birliğini" hayata geçirmişlerdir. Birliğin başta ilaç üretimi olmak üzere pek çok konuda önemli adımlar atacağına inanmaktayız.

1980 yılından sonra 6643 sayılı T.E.B. yasının bazı maddelerinin Anayasa'ya uygun hale getirilmek amacı ile değiştirilmesi bu yılların önemli olaylarından biridir.

(*) TEB Merkez Heyeti Üyesi

Eczacılıkta önemli değişiklikler Türk Eczacıları Birliğinin 1984 yılında yapılan 21. Büyük Kongresinden sonra hızlanmıştır. Bu dönemde eczanelerin ekonomik yönden yeniden yapılanmalarını sağlayacak "sürşarj" hakkı elde edilmiş, bunun yanısıra ilacın ekonomi-politiğini baştan sona değiştirecek 84/8845 sayılı fiyat kararnameyi yürürlüğe girmiştir. Bu kararname ile ilaç sosyal bir araç olmaktan çıkmış ticari bir emtia haline gelmiştir. Eczacının ve halkın çıkarları doğrultusunda olmayan bu durum karşısında ne yapılması gerektiğine birazdan değineceğim.

Türk Eczacıları Birliği Yardımlaşma Sandığı bu yıllarda kurulmuş ve geçen 5 yıl içinde meslektaşlarımızın küçük tasarrufları ile 3 milyar liradan fazla kredi dağıtmıştır. Eczane açmak isteyen meslektaşlarımız eczane açma kredisinden yararlandırılmış, ayrıca Kooperatifçilik hareketini desteklemek amacı ile Kooperatiflere de meslektaşlarımız adına kredi verilmiştir.

Türk Eczacıları Vakfı da Eczacılık alanındaki pek çok çalışmaya destek vermiştir. Zakkum olayının bilimsel yönden araştırılmasının desteklenmesi bunun başında gelmektedir. ayrıca Vakfımız her yıl artan sayıda; şu anda 7 eczacılık fakültesinden 70 öğrenciye karşılıksız öğrenim bursu vermektedir.

Toplumsal yönü oldukça önemli olan psikotrop ve uyuşturucuların kullanımını kontrol altına almak amacı ile bu ilaçların yeşil ve kırmızı reçete ile satılmalarının sağlanması da önemli bir gelişmedir.

Biraz önce değindiğim 84/8845 sayılı ilaç fiyat kararnameyi eczaneleri ekonomik yönden güç durumda bırakmıştır. Çünkü bu kararname ile önlenemeyen fiyat artışları halkın ve de eczacının alım gücünü ciddi bir biçimde düşürmüş, sonuçta eczaneler bundan etkilenmiştir. Eczacının ilaçtan alması gereken payın gittikçe azaldığını gören TEB, bunun için bir dizi önlemler alınması gerektiğini düşünmüş ve eczanelerde majistral ve ofisinal ilaç yapımının arttırılmasını planlamıştır. Eczanede üretiminin koşullarını sağlayabilmek amacı ile de "Eczane Araçları ve Gereçleri A.Ş." yi Yardımlaşma Sandığı, Türk Eczacıları Vakfı ve Eczacıların ortaklığı ile oluşturmuş ve bugün tüm ülke çapında faaliyete geçirmiştir. Sanırım eczanede ilaç üretim oranının arttırılması ile hem eczacının ilaçtan almış olduğu ekonomik pay artmış olacak, hem de sanayi yönünden üretimi rantabl olmayan ilaçlar daha ucuza üretilebilecektir. Son yıllarda eczacılıkta "yeniden yapılanma"nın en önemli gelişmesi bu projenin hayata geçirilmesi olacaktır.

Eczacılık mesleğinde yeniden yapılanma olumlu yönleri ile eczacılığı ileri noktalara götürecektir. Herşeyden önemlisi bunların kalıcı olabilmesi bizlerin sahip çıkmasına bağlıdır. Bu inancı taşıyor olmakta bizlerin sorumluluğu ile ilgilidir.